

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

A társadalmi harcokról.

Irta: *Soltész Imre* csendőrfőhadnagy.

A társadalom különböző rétegei egymás ellen úgyszólván állandóan harcot folytatnak. Nem jelentéktelen ennek ismerete a csendőrre nézve, mert hiszen a csendőrség öre a személy- és vagyonbiztonságnak, már pedig a napilapokból is olvashatjuk, hogy eme harcok nemcsak bánya- és gyártelepeket, hanem várost, megyét, sőt egy egész országot is képesek lángba borítani. Ott látjuk a hatalmas Oroszországot; azt hitte volna az ember, hogy a kancsuka hazájában a nép még pisszenni sem mer és ime, százával hull a nép már nem is a közbiztonság öreinek fegyverétől, hanem a belrend és béke fenntartására is hivatott katonaságétól.

Mi nem politikai, hanem közbiztonsági szempontból vagyunk hivatva e harcokat szemügyre venni, s mindazt megtenni, mi nemcsak a haza fejlődésének, de a honpolgárok békéje, személy és vagyonbiztonságának megóvása céljából szükséges.

E harcok kutforrása mélyen leledzik a népnek jelenlegi társadalmi felfogásában. Már az ókori bölcsék egyike mondá, hogy senki sincsen saját sorsával megelégedve.

Az elégedetlenség meg volt a népben régen és meg van ma is. A társadalom minden egyes rétege ma más és más alapon keresi a boldogulás módját. A munkásosztály földet és politikai jogokat követel, a nemzeti-ségiiek egyenjogúságot kívánnak a nyelvben, titkon azonban a hazánktól való elszakadást s fajrokonainak államával való egyesülésüket tervezgetik, az anarchisták az államfők lemészárlásával vélik boldogítani a társadalmat.

E társadalmi követeléseken és felfogáson épült ki az általam ismertetni szándékolt szocializmus, a nemzetiségi mozgalom és az anarchia. Hazánkban a két előbbi igyekszik megingatni a belbékét, a harmadik, szerencsénkre még nem ütötte fel meduza-fejét.

Ismertessük közelebbről e ránk nézve oly fontossággal bíró társadalmi harcokat, a minket, csendőrséget érdeklő irányban.

1. A sztrájkokról.

A magyar agrár-szocializmus az őstermelő nép létfeltételeinek rosszabbodásával ütötte fel fejét, s csirái a kedvezőtlen kereseti viszonyok, az uzsora és a robot, a kedvezőtlen munkabérrendszer, s a rossz birtokállapo-

tok. Az agrár sztrájkok a munkabeszüntetéssel kezdték mozgalmukat s ily módon akarták követeléseik teljesítését létfeltételeik megjavítására kierőszakolni. Az agrár sztrájkok mintájára keletkeztek az ipari és gyári munkás sztrájkok, hasonló uton követelve sérelmeik orvoslását. Ma már a szocializmus igen széles alpra helyezkedett, s sérelmei orvoslásán kívül jogokat is követel.

Lelketlen népbolondítók pedig kihasználják a néptudatlanságát s csóvát dobnak az amúgy is lobbanékony anyagra, hogy lángba borítsanak egy nemzetet s tönkretegyék vele nemcsak a munkásnép, hanem a munkaadók existenciáját is. Tudjuk azt, hogy minden sérelem orvoslásának, minden jog követelésének és megadásának megvan a maga útja-módja. E célra alakították a kulturállamok a népképviselői alapon nyugvó törvényhozótestületeket. A mely állam nem ezek révén keresi boldogulását, az közel áll a felbomláshoz, mert az erőszakot nem az ész, hanem az indulat vezérli. Midőn a kasza szembehelyezkedik a Manlicherekkel, akkor megszűnik a nép jóléte, a személy- és vagyonbiztonság, s felüti fejét a nyomor és szenvedés. Ezen mozgalmak kezdetben, mint mondám, sztrájk, majd általános, végül mint forradalmi sztrájk lépnek fel; ez utóbbiak nem többé a munkaadók, mint inkább már maga a közhatóságok és a kormány ellen irányulnak, s eszméikért képesek feláldozni a haza belbékéjét is.

Nekünk, csendőrségnek, legfőbb törekvésünk legyen praeventive az ily mozgalmakat még csirájukban elfojtani, mert arra elegen vagyunk még, de kevesen arra, hogy az általános vagy forradalmi sztrájkokkal, a mi ezekből kifejlődhetik, megbirkózhassunk. A bérharcok vezetői külföldi szövetkezetek kiküldöttei által is istápoltatnak, kik vidékről-vidékre járva keresik, az alkalmas talajt, hol agitációjukkal sikert érhetnek el. Mi, csendőrök ismerjük jól a népet, tudjuk, hogy sokszor mily ostoba hitegetésnek ül az fel, s így következtethetjük, hogy egy ily népszónok mekkora kavarodást idézhet elő a munkásosztályban. Ismerjük a magyar nép természetét, mely a szóra könnyen hevül fel, s a beléplántált téveszméiért képes a tűzbe is menni. Elég példa volt rá a lefolyt bérharcoknál. A csendőr az, ki a katonasággal karöltve hivatva van a követeléseit helytelen alapon érvényesíteni akaró népet felvilágosítani. Hogy a már indulatai által is vezérelt néppel szemben ez nem könnyű feladat, azt mondani sem kell.

A lelketlen izgatók túlkiabálják a hatóság és a csendőr csillapító és rendparancsoló szavait s melléről letépvé ruháját nem egy áll oda a csendőr szuronya elé mondva: Ide szurjon! Mekkora hidegvér és higgadtság kell ekkor ahoz, hogy a csendőr meggondolatlan tette ne ragadtassa magát s vérontást ne rögtönözzön a nép százai és ezrei közt! Ily puszkaporos világban elég egy szó, egy jele az erőszakos fellépésnek s rövidesen pirosra festi a földet a magyar nép vére. Mi, kik oly kevesen vagyunk, hogy a fajfenntartás érdekében méltán mondhatjuk, hogy «még az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmezni», nem harcolhatunk irtólag egymás ellen, hanem csak a kimélet jelszavával.

Az életét is pellengére állító lázadóban tekintsük a fajfenntartót, a családapát s mérséklettel, ésszel igyekezzünk lecsillapítani annak lángoló szenvedélyeit és indulatát.

Ne törjünk rá a népre s ne igyekezzünk erőszakkal elhallgattatni azt, mert ezáltal a gyújtó parázsra csak hamut hintettünk, de azt el nem oltottuk.

Ha már a nép törvénytelen eszközhez, az erőszakhoz is fordult, keressük vele a békés kibontakozás útját, szólítsuk fel a népet, hogy megbizottaik útján sérelmeiket adják elő. A megbizottak és a hatóság tagja, vagy kiküldöttje lépjenek aztán érintkezésbe s keressék békés uton a kibontakozást.

Eljárásunkban és fellépésünkben azonban legyen erély, s semmi szín alatt se engedjük meg, hogy a nép magát ez alkalommal is még erőszakos cselekedetekre ragadtassa. Az izgatókat, kik a népet ilyenkor is erőszakra bujtogatják, fogjuk el s ily módon tisztítsuk meg a buzát a konkolytól. A nép vezető és izgatók nélkül vesztég marad, mert az actióba lépett tömegben az izgatók a mozgató szervek, míg a nép azok nélkül olyan mint végtagjaink, ha idegszálainkat átmetszettük.

Mondom, az ily mozgalmakat még csirájukban kell elfojtani s nem engedni oda fejlődni a dolgot, hogy a csoport tömeggé nőjön. Utasításaink eléggé hangoztatják, hogy hogyan kell a csendőrnek a munkásnép mozgalmait megfigyelni s hogyan örködni afelett, hogy őket senki tévtanaival meg ne mótelyezze. Ha a csendőr puhatóldzásai során a munkásnép mozgolódásának csak némi jelét is fedezné fel, azonnal intézkednie kell a hatóság révén, hogy a baj még keletkezőfélben orvosoltassék. Jól mondja a latin: *principiis obsta* (a kezdetnek állj ellent). Tanácsom: hogyha megcsendül az első kasza, a csendőr legyen éber, s összeköttetéseit a munkásnép felügyelőivel tartsa fenn. (Vége köv.)

A közrendészet és a nyomozási eljárás.

Irta: Némethy Ferencz csendőrszázados.

VI.

A beismerésben *nem* levő gyanusított vallomásának feltétlen hitel nem adható, sőt még a *beismerésben* levő gyanusított bementésait is csak kétkedve kell

fogadnunk, mert ritkán tartalmazzák azok a tiszta valóságot.

De ha nem is fogadjuk el a gyanusított bementésait szentírásnak, azért azokat nem szabad teljesen figyelmen kívül hagyni, hanem oly irányban is ki kell terjeszteni a kutatást, mintha azok tényleg igazak lennének.

Az összegyűjtött és kiderített adatokat mindig szembe kell állítani a gyanusított vallomásával, hogy a valótlanosságok minél inkább szembeötöljenek, hogy ilykép a terhelt cselekményt vagy mulasztást az illetőre *reábizonyítani* lehessen.

Az ellentmondások mindig megállapítandók azért, hogy a hamis vallomásokra fektetett vagy hamis vallomásokon alapuló nyomozás iránya megváltoztathassék.

A kikérdezéseknél irányelvül szolgáljon, hogy a feljelentett, panaszlott, gyanusított és érdekelt személyek ellentmondásokba kevertessenek, a mi úgy érhető el, ha kijelentéseiknek szinleg hitelt adunk s őket közlékenyekké tesszük.

Rendszerint a mellékkörülményekről, vagyis oly dolgokról, melyek a nyomozandó cselekménnyel nem látszanak összefüggésben lenni, de azzal valójában mégis vonatkozásban állanak, a gyanusított a valóságnak megfelelően fog nyilatkozni, míg magáról a bűncselekményről csak tartózkodással fog beszélni és annak elkövetését még akkor sem fogja beismerni, ha az összes terhelő körülmények vele közöltettek is és így a logika törvényei szerint a tettet be kellene ismernie.

Így a többiek közt egy gyilkos, ki éjnek idején egy öreg kisasszonyt meggyilkolt és kirabolt volt, daczára számos bizonyíték mellett azon körülménynek is, hogy a tettes által a helyszínen hagyott balta az ő tulajdonának ismertetett fel, daczára annak, hogy a szorgosan és pártatlanul keresztülvezetett nyomozó eljárás során minden védekezése halomra döntetett, megmaradt tagadása mellett, hogy t. i. nem ő volt a gyilkos és következetesen ragaszkodott eme vallomásához akkor is, midőn halálra ítéltetvén, a lelkész mindent elkövetett, hogy szívét meglágyítsa és őt beismerésre bírja.

Ezen gyilkos annyira beleélte magát hazug védekezési rendszerébe, hogy végül maga is meggyőződött ártatlanságáról és ha a gyanúköri körülmények és bizonyítékok nem lettek volna oly meggyőzőek, talán sikerült is volna bírait és környezetét megingatni.

Midőn a halálos ítélet előtte felolvastatott és előtte kihirdettetett, hogy kegyelemre nem számíthat és hogy másnap az ítélet rajta végrehajtatik, még akkor is azon kijelentést tette:

— Ha önök lelkiismeretükre veszik, hogy egy *ártatlan* embert kivégezzenek, ám legyen, én készen állok.

Konoksága őt az utolsó pillanatig sem hagyta el és még a bitófa alatt is nyugodtan kinyilvánította:

— Nem én vagyok a gyilkosa R. kisasszonynak, vérem ártatlanul ontatik ki.

Ime ha valaki a halállal szemben sem mondja meg a valóságot, mennyivel inkább iparkodni fog a gyanu-

sitott hazudozásokkal és mindenféle furfanggal a nyomozó közeget félrevezetni, kifárasztani és a bizonyítási eljárást megnehezíteni.

A gyanusítottat nem szabad sem ígéretekkel, sem csellel stb. önbeismerésre kényszeríteni, melynek utóvégre is csak kétes értéke van és bármikor is visszavonható.

Mint már említettem, mindenkinek joga van ahhoz, hogy éljen és szabadon éljen, ennél fogva senkit sem lehet arra kényszeríteni, hogy maga szolgáltatassa önmaga ellen az adatokat elítéléséhez. Ez a nyomozó közegeknek, a bíróságnak a feladata s ha ezek feladatukat rosszul oldották meg vagy ha a legzseniálisabbban keresztülvezetett nyomozói eljárás után sem sikerül annyi bizonyítékot összehozni, hogy a terhelt elítélhető legyen, akkor a büntetést az Isteni gondviselésre kell bízni és megnyugodni abban, hogy a bűnös a mindenható kifürkészhetlen akarata szerint a büntetéstől meneküljön.

A középkor durvaságainak a felvilágosultság mai korszakában nem szabad megismétlődni. Intelligencia, furfang, észszerűség, leleményesség, találékonyság, kitartás stb. azok a fegyverek, melyeknek segítségével a nyomozó közeg a gyanusítottat körülbástyázott pozíciójából kiemelheti és megnyilatkozásra bírhatja.

A kifogástalan tanuk bementésainak teljes hitelt lehet adni, mert ezeket a bíróság is kötelező erővel bírónak ismeri el. A kifogásolható tanuk vallomásainak azonban csak feltételesen adható hitel, mivel ezekről méltán feltételezhető, hogy mint érdekeltek, nem fognak igazat vallani.

A tanuk vallomásainál figyelmet kell arra fordítani, vajjon nem-e fordulnak ellentmondások elő és hogy a már kiderített körülményekkel szemben nincsenek-e ellentmondások? A tanuvallomások valódiságáról meggyőződést kell szerezni, mert sokszor a tanuk akaratlanul is valótlanokat mondanak.

Így például megtörtént, hogy egy rablási esetről több érdektelen tanu azt állította, hogy a rabló nagy, erőteljes egyén volt, holott kiderült, hogy az középtermétnél is kisebb, meglehetősen vézna ember volt. A félelem tehát nagyító üvegen át láttatá a rablót az érdekeltekkel.

Tüzeseteknél, verekedéseknél stb. a kiállott izgalmak hatása alatt egészen másként láttatnak a dolgok, mint normális viszonyok közt s ezt a nyomozó közegnek nem szabad elfelejteni, ha a valódi tényállásnak nyitjára kíván jutni.

A tanukikérdezést mindig az illető egyéniségéhez kell alkalmazni.

Igy például a gyáva embereket, nőket, gyermekeket másként kell kihallgatni, mint szemtelen, vakmerő vagy bűnben megrögzötteket.

Az egyikre az önértékre hivatkozva lehet hatni, a másiknál hízélgéssel, szép szóval lehet célzást érni.

A hány az emberi természet, annyiféle mód, mely

helyesen alkalmazva célhoz juttat bennünket, főleg ha kikinek gyengéjét jól felhasználni tudjuk.

A fentiek illusztrálására csak egy példát hozok fel:

Valahol a Bakony tövében élt vala egy fura és rejtélyes egyéniség, kit mondjuk Dávid Jóskának hittak, a ki afféle embergyűlölő életet kezdett élni. Lassankint magára maradt, néha napokig sem volt portáján, a mi végre is tápot adott a falusi pletykának, gyanusításnak. Történt pedig egyszer, hogy egy zivataros éjjel, midőn Dávid Jóska ismét eltűnt hazulról, a falu gulyájából hat darab szép tinó szőren-szálán elveszett.

A népszava Dávid Jóskát gyanusította a lopással és így történt, hogy a jámbor nemsokára a csendőrök kezeibe került, kik mi türes-tagadás, bizony meglehetősen keményen bántak vele, de ő csak azt mondta erre:

— Nem lehet ám így semmire sem menni.

A nyomozó csendőr értelmes ember és bizonyos mértékig psychologus volt, ki a helyzet magaslatára emelkedve, hamarosan elküldött egy kis borért és azzal Dávid Jóskát megkínálta, ki most már beszédesebb lett és elmesélte, hogy éjjel az erdőből hazajövet, a nyulragta vágás szélén hat darab tinót és két embert vett észre.

A sűrűben meglapulván, hallotta mikor a két alak, kiket a sötétségben fel nem ismerhetett, azon tanakodtak, mi történjék a jószággal?

Az egyik azt ajánlotta, hogy hajtsák le a tinókat Zalába, a másik a mellett volt, hogy kössék ki a jószágot a tüzes árokban, a bűdöskút mellett a sűrűben, a merre a madár se jár.

Hogy ott vannak, nem-e, arról nem felelhet.

Az ellopott tinók tényleg a megjelölt helyen találtak, sőt a csendőrök az adott utmutatások révén olyan jelekre is akadtak, a melyek nyomán a félkéz-kalmárok is kézrekerültek.

Nagy hire ment ennek a faluban s midőn egy szép nap a gazdag Szentpéteri Andrásnak két remek szürke csikója a szérüs kertből eltűnt, megint csak Dávid Jóskához fordultak, kit szép szóval, csekély jutalom fejében rávettek, hogy menjen s kutasson a lovak után.

A vén sas két nap és két éjjel maradt oda.

Harmadik napra fáradtan állított be a csendőr lak-tanya udvarába és kérte a csendőröket, hogy menjenek ki a nemesi vágás mellé a nyiresbe, ott a villámvágott nyirfához vannak a szürkek kötve.

Ott is volt a két csikó a mondott helyen és jó kedvűen harapdálták a fa körül a gyér füvet.

Midőn pedig Dávid Jóska az eset után nemsokára betért a falu korcsmájába, Kevély Tóth János, ki többet magával ült az egyik asztalnál, azt a megjegyzést tette:

— Minek is gyün az ilyen, tisztességes pógárok közé!

Megesett aztán idők multán, hogy egy zivataros éjjel Kevély Tóth János parádés szobájából ismeretlen tette-sek az egész termés árát elemelték, sok más értékes ingósággal.

Hát megint csak Dávid Jóska-hoz fordultak és ígértek neki gabonát, bort, sőt még egy pár szép ökröt is, ha nyomra vezetné a csendőröket.

— Mit? — pattant fel dühösen Dávid Jóska, — hátha egy egész gulyát ígérne is, tennék-e ezért az emberért egy lépést is. Bárha az egész házát és őt magát is mindenesztől elvitték volna. *Ilyen ember megérdemli.*

Nem is lett meg soha a termés ára.

Ime csak egy példa, mely többet mond hasábos fejtegetéséknél. Ajánlom a csendőrök figyelmébe, okulhatnak rajta.

A nyomozás sikerének egyik feltétele az adatgyűjtés, mely minél tökéletesebb, annál jobban világítja meg a helyzetet.

Az adatgyűjtés *okszerűen* történjek a végből, hogy azokból a nyomozandó dolog kideríthető legyen.

A nyomozás folyamata az adatok egymásba fűzéséből áll, a mely a nyomokat e végből helyi- és idő-sorrendbe szedi.

Minden nyomozásnak van *alapja*, vagyis olyan nyomozási adatai, melyekből a nyomozás kiindul.

Ez nagyon természetesen ép úgy minthogy mindennek oka van, mert ahhoz, hogy nyomozzunk, tudnunk kell vagy legalább is fel kell tennünk valamit, hogy nyomozhasunk és így az, amit birunk, adat is a nyomozáshoz.

Ezen adatok a nyomozás folyamán szaporodnak, de ezen a nyomozás folyamán felszaporodott adatok nem foglaltatnak a nyomozás alapját képező adatok közé, tehát csakis az eredeti adatok képezik a nyomozás alapját, vagyis azon adatokat, melyekkel a nyomozás megkezdése előtt rendelkezünk.

Minden nyomozásnak van *ügynevezett célja*, vagyis azon dolog, tény vagy eredmény, melyet kinyomozni, felderíteni akarunk.

Így például a lopás nyomozásánál a cél kinyomozni azon cselekményt, a hogyan a lopás elkövetett és végrehent; továbbá kinyomozni a résztvevő személyeket és a körülményeket, melyek között a lopás elkövetett; előkeríteni a tárgyakat, melyek ellopottak stb.

Valamely tárgy elvesztésénél a nyomozás célja: az elveszett tárgyat megtalálni; valamely gyermek eltévedésénél: a gyermeket feltalálni; talált ismeretlen hullánál: a személyazonosság beigazolása; káreseteknél és szerencsétlenségeknél: a keletkezési okok, büntetendő cselekmény vagy mulasztás fenn vagy fenn nem forogásának konstatálására.

A nyomozásnak *végcélja* az, a mit a nyomozás által elérni akarunk, például büntetendő cselekmények és mulasztásoknál azoknak megtorlása; elveszett és talált tárgyaknál, azoknak jogosult tulajdonosuknak való átadása; talált hullánál: az érdekelték értesítése stb.

A nyomozás *közvetlen célja* azon dolgoknak tulajdonképeni megkerítése, melyek az egész nyomozás sikerére, eredményére döntő befolyással lenni látszanak.

Így például ha valaki lopás gyanúja alatt áll a valószínűsítve van, hogy a lopott tárgyak még birtokában vannak, akkor az ellopott ingó megtalálása lesz a közvetlen cél.

Vagy ha valamely gyilkossági kísérletnél a meggyilkolni szándékolt kihallgatásakor azt mondja, hogy a gyilkos az ő késével követte el a gyilkosságot, akkor a késnek, mint bűnjelnek megkerítése lesz az első, közvetlen cél.

Ennek kinyomozása után a nyomozás rendszerint tovább folyik.

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

Színlelt lopás.

Közi: Ince Sándor őrmester.

Az 1904. év február havának kora reggelén kocsis állott meg a homoródszentmártoni őrs laktanyája előtt és abból egy szomszéd községbeli tanító szállott ki, gyors léptekkel egyenesen az őrsiroda felé tartva.

A tanító, ki jó ismerőse volt az őrsparancsnoknak, miután helyet foglalt, azt a panaszt adta elő, hogy ezelőtt két nappal ismeretlen tettesek édes atyja lakásáról 344 korona készpénzt loptak el. A tanító kérte az ügy sürgős nyomozását, azon óhajának is adva kifejezést, hogy lehetőleg maga az őrsparancsnok vegye kezébe az ügyet; mert úgy biztos a reménye, hogy a tettesek kére is kerülnek.

Az őrsparancsnok megköszönve az iránta nyilvánítt bizalmat, miután kijelentette, hogy mindent el fog követni az ügy tisztázására nézve, maga mellé véve egyik csendőrijét, a panaszos kocsiján azonnal elindult a helyszínére.

Az esemény rendkívül meglepte az őrsparancsnokot, mivel azon községben, a hol a lopás történt, istenfélő és törvénytisztelő jámbor nép lakott és a községben még egy kibágási eset is a legnagyobb ritkaságok közé tartozott.

Utközben az őrsparancsnok ezen érzelmeinek leplezetlen kifejezést is adott a panaszos előtt és afölött is csodálkozását fejezte ki, hogy az eset csak 48 óra elteltével lett bejelentve, holott már előző napon, vagyis mindjárt a cselekmény megtörténte után kellett volna a csendőrséget értesíteni.

Panaszos ezen utóbbi megjegyzésre kijelentette, hogy ő maga csak most értesült a lopásról; atyja pedig előző napon nem jelenthette be az esetet, mivel sürgős ügyben Székelyudvarhelyre kellett utaznia.

Az őrsparancsnok, ki előző napon maga is Székelyudvarhelyen járt, most már visszaemlékezett, hogy a károsat maga is látta ez alkalommal, sőt néhány lépésnyi távolságról köszöntötték is egymást.

Csak hogy most az látszott megfejthetetlen rejtélynek, hogy ha a lopás már a találkozást megelőző éjjelen

történt, a káros mi okból nem jelentette az esetet már Székelyudvarhelyen történt találkozásuk alkalmával?

Közben megérkezve a helyszínére, az őrsparancsnok legelőször is a káros magát kérdezte ki az eset körülményeire nézve.

A káros a feltett kérdésekre következőket adta elő: Nemrég megkapván az évi fizetését, az abból megmaradt 384 koronát, a nélkül, hogy erről bárkinek tudomása lett volna, az előszobában elhelyezett üveges szekrényben levő könyvek közé rejtette el. A lopást megelőző napon egy tartozásának kiegyenlítése végett kivett a pénzből 20 koronát, mikor is a többi pénz még hiánytalanul megvolt. Ugyanaz nap este több közszéghelyi ifjú jelent meg lakásán, kiket egy műkedvelő előadásra eljárszandó szindarabra tanított. Ezek este 10 óra tájban távoztván, velük együtt ment ki a kapuig és csak ezután tért nyugalomra, miután a kaput és a lakás összes kijáratait maga gondosan bezárta.

Másnap reggel, miután eselédet nem tartottak, ismét ő maga nyitotta az ajtókat. Közben az előszobába ment, hol önkéntelenül az üveges szekrényre tekintett. Nem csekély meglepetésére annak külső lapján egy 20 koronás bankjegyet pillantott meg és midőn erre a szekrényt kinyitotta, azonnal konstatalta, hogy pénze eltűnt. Keresett-kutatott aztán mindenfelé; az összes könyveket kizsárdta és mindegyiket alaposan átvizsgálta; de hiába, a pénz nem volt sehol.

Megkérdezte azonnal nejét és leányát is; de azok sem tudtak semmit az elveszett penzről.

Most aztán szíjjel nézett az előszobában és kutatni kezdett, hogy esetleg idegen ember milyen módon juthatott be az előszobába. Nem kellett soká kutatnia, mert csakhamar rájött, hogy az előszobából a kertre nyíló ablak, mely rendszeren zárva volt, most nyitva volt és így kétségtelennek látszott, hogy a tettes ezen az ablakon át hatolt be az előszobába. Megjegyezte még, hogy leánya előző napon az ablakot tisztítva, valószínűleg elfeledte becsukni és így akaratlanul is megkönnyítette a tettes munkáját.

Az őrsparancsnok, miután még a családtagokat is kikérdezte, — a kiktől különben semmi lényegest sem tudhatott meg — hozzálatott a helyszíni szemle megtartásához. Ennek folyamán megállapította, hogy azon ablak rámája, melyen a behatolásnak kellett történnie, annyira korbadt volt, hogy farészei a legkisebb érintéssel maguktól szétmáladoztak, mind a mellett azon a legcsekélyebb sérülés nyoma sem volt felfedezhető, holott ilyen körülmények között a behatoló test okvetlenül lehorzsolta volna egyes részeket. Megállapította továbbá, hogy az ablak alatti kertrészen, mely porhanyós virággyakból állott, sehol lábnyom fel nem fedezhető; tehát a kert ezen részén utóbbi időben ember nem is járhatott. Minthogy pedig a lakásba való behatolás más uton teljesen kizártnak volt tekinthető, az őrsparancsnok önkéntelenül is arra a gondolatra jött, hogy ez esetben a lopás meg sem történhetett,

hanem a káros, eddig ismeretlen okból, valószínűleg az egész lopási históriát csak kitalálta.

Az őrsparancsnok ezek alapján élve azon gyanuval, hogy a káros a pénzt bizonyára elköltötte, most azon kérdést intézte károshoz, hogy milyen ügyben járt Székelyudvarhelyen és hogy ott vele találkoztán, miért nem jelentette neki akkor mindjárt a lopási esetet. A káros erre azt válaszolta, hogy Székelyudvarhelyen egy bankban volt sürgős elintézni valója; találkozásuk alkalmával pedig azért nem tett említést az esetről, mivel éppen a bankba sietett és félt, hogy esetleg el fog késni.

Az őrsparancsnok most eltávozva káros házatól, pihatóltni kezdett a káros anyagi viszonyairól és megtudta, hogy az nagy mérvben el van adósodva és állandóan ki van téve hitelezői zaklatásainak. Megtudta továbbá, hogy előző napon fizetett néhány hitelezőjének és hogy Székelyudvarhelyen is nagyobb összeget törlesztett a bankban váltótartozására; továbbá, hogy ez alkalommal több ruhadarabot is vásárolt úgy a maga számára, mint családtagjainak.

Miután pedig a káros azt is kijelentette volt, hogy a lopás megtörténte után nem maradt csak néhány korona készpénze, most már kétségtelenül beigazoltnak látszott, hogy az őrsparancsnok gyanuja teljesen alapos.

Az őrsparancsnok a károshoz visszatérve, most már gyanúját előtte is nyíltan kifejezte és ámbár a káros kezdetben határozottan tiltakozott ezen feltevés ellen, miután az őrsparancsnok felsorolta előtte azon körülményeket, melyek gyanúját megerősítik, nagy restelkedés között maga is beismerte, hogy csak kholta a betörést, még pedig azon okból, hogy ily módon hitelezőit elnézésre bírja.

A lopási eset ezzel természetesen tárgyaltanná vált és az őrsparancsnok nyugodtan térhetett vissza állomáshelyére az örvendetes tudattal, hogy a község lakosaiiban nem csalatkozott és jó hírnevükön nem esett csorba.

De ez az eredményt csakis az alapos és körültekintő helyszíni szemlének köszönheti. Felületes eljárás mellett nyomozhatott volna vaktában és az eredmény csak az lett volna, hogy a kiderítetlen bűncselekmények egy újabb esettel szaporodtak volna.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az aranytermelésről.

Évről-évre több és több aranyat termelnek a földön. És nem csak azért, mert esztendőről-esztendőre mindig kevesebb és kevesebb lesz a föld még át nem kutatott s így meg nem művelt része, hanem azért is, mert az aranyank az érczkőzetből való kiválasztását nap-nap után jobban és jobban tökéletesítik s így mindig kisebb és kisebb mennyiségű arany véss el. Továbbá mindig több és több ember kutat az arany után s ma már

száz- és százazrekre rüg az aranyat kutató, hajhászós az aranyat már bányászó és tisztító emberek száma.

A mult esztendőben a föld aranytermésének az értéke 2000 millió korona volt. Ebből 590.883,870 korona értékűt az Egyesült-Államokban, 566.134,855 korona értékűt Afrikában, 429.853,895 korona értékűt Ausztráliában, 138.340,555 korona értékűt Európában, százhuszonkét millió 331,680 korona értékűt Ázsiában és 53.349,620 korona értékű aranyat Dél-Amerikában termeltek.

Érdekes, hogy egész az 1903-ik esztendeig Afrika termelte az összes földrészek között a legtöbb aranyat. Ma már Afrika a második helyre szorult. Az aranytermelés terén is, mint annyi másban, az Egyesült-Államok vezet.

Ha az aranytermelés történeti fejlődését vizsgáljuk, akkor azt látjuk, hogy a tizenkilencedik század első felében (1801—1850) a földön összesen 3935 millió korona értékű aranyat termeltek, míg a tizenkilencedik század második felében (1851—1900) az egész világon termelt aranyank az értéke 34,500 millió korona volt 1840—1850-ig átlag minden esztendőben 180 millió korona értékű aranyat bányásztak. 1849-ben a kaliforniai bányák fölfedezésével az arany évi termésének az értéke 660 millió koronára szökött föl s ez időtől kezdve az arany évi termésének az értéke évről-évre emelkedett. 1891-ben már 1000 millió korona értékű aranyat, 1899-ben 1500 millió korona értékűt, 1903-ban 1625 millió korona értékűt, 1905-ben 1875 millió korona értékű aranyat termeltek az egész földön.

A mult esztendőben az Egyesült-Államokban a legtöbb aranyat, 127.885,000 korona értékűt, Kolorádo állam termelte. Kalifornia 95.000,000 és Nevada 50.000,000 korona értékű aranyat termelt.

Ma már az egész világon kutatnak az arany után. És nem is ok nélkül. Ha tudjuk, hogy egy font aranyank az értéke körülbelül 5000 korona, akkor megértjük és tán méltányolni is tudjuk azt a mohó kapzsiságot, mellyel az emberiség keresi, hajhászsa ezt a ragyogó sárga fémet.

Mikor 1849-ben hire terjedt, hogy Kaliforniában néhány szerencés ember aranyezőkre bukkant, a nép a föld minden részéből aranyvel tödült Kaliforniába. Az Egyesült-Államokban Kalifornián kívül még Nevadában, Mexikóban és az állam nyugoti részében bányásznak aranyat. Dél-Afrika hosszu ideig a világ első aranytermő vidéke volt. Ma ugyan, mint már meg is jegyeztük, az aranytermelés terén a második helyre szorult, ez azonban még nem jelenti azt, hogy aranytermése csökkent volna. Dél-Afrika aranybányái még koránt sincsenek kisknázva. Valójában csak most fognak a bányák szakszerű, modern eszközökkel való kiműveléséhez. Afrika közpörs részein, a homokban s a puha közetekben és a gyökös gózi mocsarak között is számtalan gazdag aranyérre bukkantak csak nem régen is és bizonyos, hogy még nagyon sok a fölfedezetlen aranytermők száma. A baj Afrikában csak az, hogy az aranykutatóknak tenger veszedelemmel kell megküzdeniök s így a munka csak lassan halad előre. Afrikában az aranykeresök legnagyobb ellenségei a benszüllötök és a vadállatok, meg az éghajlat, mely bizony alaposan megzidelei az arany után kutató emberek számát.

Ausztráliában 1850 óta bányásszák az aranyat, mint a kimutatásból látjuk, nagyon szép eredménnyel. Ázsiában a legújabbán Sven Hedin, a bátor svéd utazó talált gazdag aranytermezőket, míg Kanadában Toms Town körül kutatnak arany után s lehet, hogy már a legköze-

lebbi időben hirt adhatnak arról, hogy találtak is. Szibéria aranybányáiról nagyon keveset tudunk. S a mit tudunk, az se nagyon vigasztaló az aranykeresőkre. Szibériában az aranyásó férfiak a legjobb viszonyok közt se kereshetnek meg 20 koronánál többet hetenként s a nők keresete átlag 10 korona. Itt a viszonyok egészen mások, mint a föld egyéb részein. Szibériában engedelem nélkül nem szabad arany után kutatni. S ha kapnak is engedelmet az arany után kutatók, abban sincs valami nagy köszönet, mert minden talált ounce aranyért 53 koronát kell a föld tulajdonosának fizetni és ugyancsak 50 koronát fizetnek az aranykutatók az aranyérezőrlő használatáért. Súlyosbítja az arany után kutatók helyzetét még az is, hogy csak addig áshatnak, míg vizet nem érnek. A vizen alul talált arany teljes értékében a föld tulajdonosáé. A szibériai arany bányák sorsán nagyot lendített a transz-szibériai vasut kiépítése. A mióta a vasutat megnyitották, sok-sok ezer ember, férfi és nő vegyest, kutat az arany után s a bányák kiaknázására nagyobb gondot fordít az orosz kormány is. Oroszországnak különben az Ural hegyességben is vannak gazdag, jól művelt aranybányái, az aranyások sorsa azonban itt se különb, mint Szibériában.

Az emberitörő.

(Képekkel.)

A bort, sört és pálinkát, minthogy kivétel nélkül be-szesz tartalmuak, közös nével *szeszes italoknak* nevezzük.

A szeszes italokat az angol biztosító-társulatok mér-regszámba veszik s a biztosításnál különbséget tesznek a szeszes italokkal élők és a szeszes italt nem ivók között. Iszákost egyáltalán nem is fogadnak el.

Ezek a társulatok a nem ivóknak néhány százelek kedvezményt adnak. Az ő statisztikájuk ugyanis, — amelynek pedig mint üzleti alapnak pontosnak kell lennie — azt mondja, hogy az ivók közt a várható halálozások 97%-a következik be; a nem ivók közt csak 71%. Ugyanez tapasztalható az angol segélyszó-vetkezetek életében is.

Amaz egyletekben, melyeknek mértékletesen ivók lehetnek tagjai, ezer tagra 21 haláleset esik; míg olyan egyletekben, melyek csak nem ivókat vesznek fel, csu-pán 13 haláleset juthat átlag ezer tagra. A porosz kór-házak statisztikája még világosabban beszél. 1878—79-ben az összes kórházi betegek közül 10% halt meg, az iszákosok közt 19%. A tüdőgyulladásban szenvedő iszákosok 53%-a pusztult el, pedig a tüdőgyulladás átlagos száma csak 18% volt. A tifuszbetegnek közt 10% halt meg; ellenben a iszákos tifuszbetegnek közt 38%. Tehát a nagy betegségekben az iszákosok életereje harmad-résznyire csökken.

Természetes tehát, hogy az ú. n. gondüzök, bár kisebb mennyiségben valamely életműködést változtatólag gyógyító szerként, látszólag a gondoktól való meg-könnyebbülés jótékony érzetét keltve hatnak, huzamos ideig, vagy nagyobb mennyiségben véve, formális mér-gézési tüneteket idéznek elő.

A gondzók legfélelmebb tagja az emberirtő *pálinka*. A pálinka száz meg százezer ember, család, néposztály megromlásának előidézője; nemcsak emberirtő, de a népjellemet is átalakító mérge, valóságos isten ostora.

Hazánkban már a tizenötödik század előtt kezdték inni a pálinkát. Azóta használata rendkívül fokozódott. 1882-ben csak Budapesten 57,062 hektoliter volt a szeszfogyasztás. Évenként egy-egy emberre 6 liter, Németországban 5, Oroszországban 10, sőt egyes éveken 20 liter pálinka esik.

Pálinkamennyiség, mit egy pálinkaív egy esztendő alatt elfogyaszt.

való élés következtében a test satnya és erőtlen lesz, munkában nem kitartó; ha pedig járványos betegség lép fel, a nép nagy része annak áldozatul esik. A pálinkaívás az ember életét még mérsékelten használva is szembetűnően megrövidíti. A pálinka nemcsak megöli az embert, hanem mielőtt megölné, le is aljasítja. A bűnügyi statisztikának elrémítő adatait szolgáltatta a korcsma, e nagy népvészthely. A súlyos testi sértések, emberölések 90%-a korcsmai verekedésből származik.

Mennyi búzát lehetne venni azon a pénzen, mit egy iszákos ember italra évenként kiad.

1892/3. évről eredő kimutatások szerint elfogyott Magyarországon mintegy 993,627 hektoliter abszolút szesz; ez pedig 17,349,398 lélekszámot véve fel, fejenként 5-7 liter évi szeszfogyasztást jelent; Ausztriában a szeszfogyasztás azon évben 1,037,080 hektoliterre tehető, mi 22,795,413 lélekszám mellett fejenként csak 4-3 liter szeszfogyasztást igazol; a pálinkaívás hajlandósága nálunk tehát nagyobb, mint Ausztriában.

Oroszországban évenként átlag 100,000 ember pusztul el pálinkaívás következtében; Németországban 45,000. Észak felé, miután a bor fogy, nő a pálinka-fogyasztása s ott van hazája a hülyeségnek, ott nyomorultak és egészségtelen testalkatúak az emberek. A pálinkával

Különösen romboló a hatása a szervezetre a mérges kozmaolajat tartalmazó szeszből készült pálinkának. Az ilyen pálinkát burgonyából vagy gabonaneműekből (rozsból) való szeszből csinálják, mely nincsen eléggé finomítva.

Tapasztalat igazolja, hogy az iszákosság okozta elmebetegségek egyenes arányban állanak a kozmaolajat bőven tartalmazó pálinka fogyasztásával. A pálinkának pusztító hatását első sorban a kozmaolaj okozza; az iszákosok rettenetes baját: a reszkető örgöngetést (delirium tremens) is leginkább a kozmaolaj idézi elő. Ez a könnyen halálössé válható betegség reszketéssel, álmatlansággal és érzéki káprázatokkal járó elmebaj. Az

ilyen őrzőgő patkányokat, bogarakat lát, melyek őt bántják, rendőrökkel küzd. Ha feleje közeledünk, könyörög, hogy ne öljük meg; enni, inni nem akar, attól felve, hogy megmérgezik (Csapodi). A reszkető őrzőgő minden olyan alkalommal kitör, valahányszor valami szokatlan dolog, p. o. operálás történik a betegben.

Rendesen azt hiszik, hogy csak a felnőttek hódolnak a pálinkaivás démonjának s hogy csak ők viselik e rút szenvedélynek borzasztó következeit. Megezőfolja e közhitelmet dr. Madden Moore Tamás ír orvos, ki a British Medical Association egyik ülésén, felolvasásában szomorú képet tárta fel annak a pusztításnak, melyet a gyermekek közt tesz az alkoholizmus. Meglepő példákat sorolt fel saját tapasztalataiból. Kórházban egy nyolcz éves kis fiút ápolt, ki delirium tremensben szenvedett s egy másik épp ily korú gyermeket, a kinek alkoholikus vérméregzés és általános erőhanyaglás fenyegette fiatal életét.

Ismert egy leánykát, a ki nem volt még hat éves sem s máris mértéketlenül élvezte a szeszies italokat. Nem egyszer gyógyított olyan sérüléseket, melyeket ittas állapotokban szereztek fiatal gyermekek. Azt a szomorú képet, melyet dr. Madden mutatott meg, borzasztóbbá tette néhány vonással dr. Barlow.

Elbeszélte, hogy az alsóbbrendű nép körében rendes szokás az, hogy a gyermekeket, sőt még a csecsemőket is pálinkával itatják. A gyermekek alkoholizmusa azonban többnyire öröklött predispozíció alul. Különösen végzetes a gyermeke, ha az anya lett rabjává a pálinkaivásnak; végzetes, mert egyfelől az iszákos szülék ivadékának egészsége és életereje csökken, másfelől, mert az iszákosság öröklődik.

Vannak a magasabb körökben is olyan asszonyok, kik rendesen megújuló bántalmaikat alkohollal enyhítetik. A pálinkaivó asszonyok tulnyomó kontingensét azonban az alsóbb néposztályok szolgáltatják. Leginkább testi nyomorúság adja kezükbe a pálinkás üveget, hogy meggyengült erejüket némiképp helyreállítsák; az alkohol it csak az ostor szerepét játssa, mely arra kényszeríti a lovat, hogy végős megerőltetésre összeszedje erejét, hogy azután teljesen összeroskadjon; s fizikai és morális elfajulás is sok embert hajt az alkoholisták táborába.

Egy francia ujság *A megmérgezett ország* czimmel ír cikket a zöld italról. A megmérgezett ország Franciaország, a zöld ital az abszint. Esztendők óta küzdenek cikkekkel, fölolvassalokkal, röpiratokkal e rettenetes erejű ital ellen, teljesen eredménytelenül. Mert míg a hivatalos statisztika szerint az 1885-től 1892-ig terjedő hét esztendő alatt az abszintfogyasztás Franciaországban 85,000 hektoliterrel emelkedett, 1892-től 1886-ig, tehát négy esztendő alatt ez az emelkedés megduplázódott. Mennyi abszintet gyártanak Franciaországban, azt teljes bizonyossággal megállapítani nem lehet, de eleget mond az is, hogy míg négy esztendővel ezelőtt Svájból 130,000 hektolitert vittek Francia-

országba, tavaly ez az import 180,000 hektoliter volt. Veszedelmesebb ital az abszintnél nincs. Részeg sobase lesz tőle az ember. A ki először issza, csodálatos elevenséget érez. Vére frissen pezseg, elméje fűrgőn működik. Könnyű lesz és vidám. Így ejti meg a zöld ital az embert. A ki megkóstolta — újra kívánja.

Dujardin-Beaumetre egészségi tekintetben a kozmalojattartalom szerint a különböző pálinkákat a következőképpen osztályozza: 1. a borból készült pálinka (cognac); 2. körtvepálinka; 3. alma- és törkölypálinka; 4. répapálinka; 5. rozspálinka; 6. répa-melassepálinka; 7. burgonyapálinka.

A pálinka átlag 40—50% borszeszt tartalmaz; az a pálinka, a melyet gabona- vagy burgonyaszeszéből készítenek, ezenfelül még az idegeket tulságosan izgató, a gyomrot maró kozmalojait is tartalmaz. («Univerum.»)

HIREK.

Rablógyilkosságok. Julius 12-én éjjel a *csongrádi* keresztény gőzmalom részvénytársaság tulajdonát képező és a gőzmalom udvarán levő iroda ajtaját — eddig ismeretlen tettesek — feltörték, s miután az őket valószínűleg gonosz munkájukban megzavarni szándékozó Szántay Sándor éjjeli őrt agyonverték és a közeli árpavetésbe elhurczolták, az irodában volt két Wertheim-szekrény közül az egyiket ott helyben feltörték s abból 2692 korona 9 fillért zsákmányoltak, a másikat pedig egy a malom udvarán előtalált kézi kocsira téve a malom mellett elterülő szántóföldre vitték és ott törték fel. Ebből azonban, minthogy pénzt nem tartalmazott, nem lophattak el semmit. A tettesek e vakmerő gaztett végrehajtása után ismeretlen irányban elmenekültek. — Vakmerőségében és borzalmaiban egyaránt sokkal nagyobb arányu azonban az alább leirt eset, a mely a régi rablótárgyalás borzalmas eseményeire emlékeztet beünkelt. Az eset a következő: Julius 19-én este 1/2 10—10 óra között a pestmegyei *Alsódánospusztán* Szarvas István utszéli csárdásgazdát, annak nejét, szül. Vrana Juliannát és leányát, Teréz utvalamint az ott vendégségben volt Tabányi Pál, dánospusztai lakost ismeretlen tettesek kézsúrással, fejszeesapásokkal és botütésekkel vadállatias kegyetlenséggel meggyilkolták, meg nem határozható mennyiségű pénzt és egyéb tárgyakat elraboltak, a csárda zsupfedelét pedig az áldozatokra rágyújtották és azután elmenekültek. A csendőrség által a helyszínen eszközölt megállapítások szerint a tettesek legalább is nyolczan lehetnek, kik közül öt betért a csárdába, három pedig a véres munka befejeztéig őrt állott. A gyanu ez ideig kőbor cigányokra irányul, kik Lajosmizse felől jöttek és a gyilkosság elkövetése után Kecskemét felől elmenekültek. A valóban megrendítő eset nyomozását, 16 csendőrrel Navratil László járásörmester, monori járásparancsnok vezeti.

Ellenszegülések. Julius 13-án délután négy órakor, Osztiasszonyfa vasmegyei községben, Gazi Imre csendőr

cz. őrsvezető, szolgálatteljesítés közben, Szilva György ottani lakos ellenszégülével szemben kardját használta és azt súlyosan megsebesítette. Gomboson pedig, július 17-én a garai őrs járőre egy Buza nevű, veszélyes gonosztevő cigány ellen löfégyvert használt és azt, ugyancsak súlyosan megsebesítette.

Az agitátor. Pálffy István csendőrszervező, székesfehérvári segédtisztai segéd munkás, «Az agitátor» című alatt költői elbeszélést írt, melyet azon kéréssel küldött be hozzánk, hogy azt a csendőrszervezőség figyelmébe ajánljuk. Ennek a kérésnek annál is inkább eleget teszünk, mert a bajtársak támogatása bizonyára buzditólag fog hatni a szerző további tevékenységére. A csinosan kiállított kemény kötésű könyvecske ára 60 fillér és a szerzőnél rendelhető meg.

Megtámadott járőr. Gyöngyösön, a hol különben az idén már többször előfordult hasonló eset — július 15-én este 1/4 11 órakor Szávuj Mózes és Varga Sándor csendőrök-ből állott járőrt szolgálati ténykedése közben Farkas Morvai Pál ottani lakos megtámadta és Szávuj csendőrt megverte. Varga csendőr járőrtársa támadója ellen egy szuronydöfést intézett és azt halálosan megsebesítette. Sérült a kórházba szállítása közben meghalt.

Sztrájk. Zsolnán július 20-án 1000 ipari munkás sztrájkba lépett. A rend fenntartása — a sztrájkolók nagy számára való tekintettel — Takácsy Dező hadapród-tiszthelyettes vezénylete alatt, 44 főnyi legénység összpontosított.

KÜLÖNFÉLÉK.

A papagály. A papagály halló- és beszélszervei legfőképp azért érdekelnek bennünket, mert az összes állatok között ez az egyedüli, a mely az emberi nyelvet utánozni képes. Ez érdekes dologra vonatkozó olyan kutatások eddig még nem történtek, melyektől elvárhatnánk annak precíz kimutatását, vajjon milyen anatómiai elemek kívánatnak hát meg a beszélszervezőség lényegéhez. A bajor tudományos akadémia végre megbizta dr. Denker erlangeni egyetemi tanárt, hogy vizsgálja meg alaposan a papagály halló- és beszélszerveit. A híres tanár odanyilatkozik, hogy miután a papagály füle nem mutat nagyobb eltérést a többi madarakéhoz képest, beszélszervei inkább a nyelvnek tulajdonítható, a mely sokkal fejlettebb és szélesebb, mint a többi madaré. Nagy előnye még a papagálynak az is, hogy szájujre olyan mély és széles, hogy úgy a magán-, mint mássalhangzókat könnyen kiejtheti.

Kék kenyér. Most már nemcsak fehér és fekete kenyérről beszélhetünk, hanem kékről is. Az orosz-japáni háborúban szereplő kaukázusi katonák nagy gyönyörrel mutogatták a többi európai katonáknak az ő sajátos kékszíni kenyerüket, melyeket hazájukból emlékül elhoztak a hosszú útra. Ezt a nagy ritkaságot csodálkozva nézték a főtisztek is és egyet a moszkvai egye-

temnek elküldötték. Hosszú kutatás után kitudott, hogy az illető kenyeret a Cephalaria Syriaca nevű növény magvaiból készítik a kaukázusi vidék lakói. A maglisztjéből nem lehet kenyeret gyúrni, hanem keverni kell búza liszttel, még pedig ha egy marék cephalarialisztet tesznek egy szakajtóba buzalisztbe, akkor kissé kekes lesz a kenyér, ha két marékkal, akkor olyan lesz, mint a kékítóvíz színe. A kaukázusi nép a kek kenyert ünnepek alatt fogyasztja el s többre becsüli, mint a fehér kalácsot. A cephalariamagban sok fehérje van, körülbelül 16 százalék, de kesernyű is. A kék színt, mikép ezt Kupczis vegyész megállapította, a buzaliszttal való keveredes folytán nyeri. Az erjesztés hozza létre a szép kék színt. Miután a mag nem mérges, azért a cephalarialiszt használata megvan engedve. A kék kenyér külseje barnás, csupán a bele szép kék színű.

Eloptott ház. Az ellopott Rottenbiller-utcai kövezet, és szintén elemelt gellérthegyi ház példája úgy látszik Amerikában is hódít. New-Yorkban egy serfőző társaságnak volt egy régi rozoga háza. A mult heten eladta a házat egy vevőnek, a ki az épületet le akarta bontani és a lakókat, a kik amugy is alig fizették a házbért, egyszerűen kilakoltatta. Ezek a lakók e miatt bosszút forraltak. A legközelebbi éjjel megjelentek a ház előtt egész sereg kőműves-szerszámmal és az éj csendes óráiban lebontották a házat. A mikor az új tulajdonos másnap reggel meg akarta tekinteni a házat, már csakis a hült helyére akadt.

A telefonról. Egy amerikai újság beszámol arról, minő czelokra használják Amerikában máris a telefont. Amerika katolikus papsága annak a kérdésnek eldöntésén fáradozik ez idő szerint, vajjon megengedhető-e, hogy kivételes esetekben, ha például a hívó betegség vagy egyéb igen komoly okoknál fogva paphoz nem mehet, gyónása telefonon hallgatassék meg. Hívó jár, hogy a pápa sem vonakodnék beleegyezését megadni ehhez az újításhoz.

A sörívő mennyi sört fogyaszt el egy estendő alatt?

A Kansas állambeli Downs városkában a műveltség terjesztésének eszköze lett a telefon. Számos városi polgár és környékbeli lakos csak azért fizet elő a telefonra, hogy fiait érintkezésbe léphessenek nagy könyvtárakkal és nehezen hozzáférhető könyvek vagy kéziratok tartalmának foglalatát tollba mondathassák a könyvtárosokkal. Az igazságszolgáltatás terén is mind nagyobb szerepe fog jutni a telefonnak. Egyik chicagói bíróság előtt nagy pör folyt. Már-már a perbeszédekbe került a sor, a mikor kiderült, hogy a vád a legfontosabb tanut elfelejtette megidézni. Minthogy az ügy felette sürgős volt, telefonhoz szólították a szomszéd városban lakó tanut, telefonon kihallgatták és telefonon megeskették vallomására. Még érdekesebb az a jogi eset, a mely ez év januáriusában fog lalkoztatni a marylandi felelbbviteli törvényszéket. Sharp bíró épen akkor utazott el, a mikor egy igen fontos és sürgős ügyben kellett volna következő nap itélkeznie. Telefonon visszahívták New-Yorkból. Sharp azonban kijelentette, hogy elintézi ő az ügyet New-Yorkból is. Úgy is lőn. Sorra kihallgatta telefonon a tanukat, meghallgatta az ügyvédek védőbeszédeit, azután kimondta az ítéletet. Még csak meg sem felebbzték.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen levelekre, továbbá a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre a szerkesztőség nem válaszol.

Hegyvidéki öreg csendőr. Ha nem bírja tovább a szolgálat terheit, nem kell, csak beteg jelentenia. A többit majd elintézik hivatalból. A nyugilleték összege attól függ, hogy 21 évi szolgálati ideje megszakítás nélküli-e és hogy jelenleg mennyi a szolgálati pótdíja. Ezek alapján a Zsebkönyv 310. és 311. oldalán levő táblázatból könnyen megállapíthatja járandóságát.

G. M. őrsvezető. Az «Ellátási vállalat» most is fennáll és rendeléseket elfogad.

T. S. Sarkad. Az ilyen tárgyak portomentesen küldetnek ki az őrsökre, kivéve, ha a szállítás a csendőr hibájából vált szükségessé.

Vilányi őrs. A holtá nyilvánítási eljárás két megindítani. Ha esetleg az eddig eltelt idő rövidsége miatt nem sikerült, úgy a házasság felbontását kell kérelmeznie. Csak így mehet a nő újból férjhez. Forduljanak ügyvédhez.

Kiváncsi. Ez idő szerint szó sem lehet ilyesméről. Hiszen csak nemrég lett fölemelve s mielőtt újból emeltetnék, a sokkal lényegesebb nyugdíjkérdés vár megoldásra.

G. csendőr. Az őrsrel kell erre nézve méltányos megállapodást keresni, mely mindkét fél érdekeit kielégíti.

D. D. es. cz. őrsvezető. Mindenkor változathatja állását, ha kinevezik.

Sz. S. cz. őrmester. Az egyházi adót, ha követelik, köteles megfizetni.

B. M. őrsvezető. Névtelen levelekre nem válaszolunk.

Sz. J. Az a helytelen, hogy ön ilyen kérdéssel fordul hozzánk. Ilyen csekélységek végett csak az elégedetlenkedik előjárójával szemben, a kiből épen az ön által hangoztatott «közzellem» hiányzik, de az előjáró iránt tartozó tiszteletről is igen ferde fogalmai vannak.

P. őrmester. Annak idején helyesbítettük. Ha a nevük a megfejtők között nem lett közölve, akkor a megfejtéseket tartalmazó levellet vagy a határidő után, vagy egyáltalában nem kapuk meg.

HIVATALOS RÉSZ

Szakaszát helyezés.

A zsolnai szakasz folyó évi július hó 1-vel Tren-
csénbe áthelyeztetvén, ott ugyanaz nappal működését
«Trencsényi 2. szakasz» elnevezéssel megkezdette.

Legénységi alosztályok felállítás és áthelyezése.

az I. sz. csendőrkerületben:

A kolozsvári szárnynál Kolozs megye területén a mócsi járáshoz tartozó Magyarfráta községben felállított új őrs folyó évi június hó 17-én és a dési szárnynál Szolnok-Doboka vármegye területén a bethleni járáshoz tartozó Felsőilosa községben felállított új őrs folyó évi június hó 6-án működését megkezdette.

A Beszterce-Naszód vármegye területén levő és a dési szárny besztercei szakaszához tartozó petrillerosui nyári őrs folyó évi június hó 20-án, a m. kir. belügyminiszter úr folyó évi 68623/V. b. sz. rendelete alapján Alsómarosváradjára helyeztetett át;

a VI. sz. csendőrkerületben:

A székesfehérvári szárny területén Zámoly községben (Fejér megye, székesfehérvári járás) egy őrmester és négy csendőr, összesen öt fővel rendszeresített, új őrs szolgálati működését folyó évi július hó 8-án megkezdette.

A győri szárny területén Veszprém megyében fekvő *almádi-i furdón* két főből álló különítmény állítottott fel és szolgálati működését folyó évi július hó 1-én megkezdette.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb kézirat.

Ő császári és apostoli királyi Felsege folyó évi jun.
hó 29-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával:

Csordás Ferenc, III. sz.

Kiefer Péter, II. sz.

Fazekas Lajos, V. sz. és

Kardos Géza János, VII. sz. csendőrkerületbeli járó-
őrmentereknek, hosszú és kötelelességű szolgálataikért
a koronás ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adomá-
nyozni méltóztatott.

Okiratilag megdicsértettek:

a m. kir. honvédelmi miniszter ur részéről:

Preidt Gábor III. sz. csendőrkerületbeli hadnagy-
számvívó a m. kir. belügyminiszterium számvévőségénél,
huzamos időn át kifejtett kiváló szorgalmát és ered-
ménydus működéséért.

Lukács Tivadar, VI. sz. csendőrkerületbeli törzsőr-
mester, hosszú csendőrségi szolgálata alatt tanúsított
kiváló szorgalmáért és kifügástan magaviseleteért.

az I. sz. csendőrkerületi parancsnokság részéről:

Dullay Sándor őrmester, *Hegedűs István* cz. őrsvezető, a zilahi szárny állományából; *Varga József* cz. őrmester, *Bába János* őrsvezető, *Glógor György* és *Gecse Imre* csendőrök, a dési szárny állományából; *László Lőrincz* és *Orbán György* csendőrök, a marosvásárhelyi szárny állományából; *Barta János* cz. őrsvezető, a kolozsvári szárny állományából és *Hegedűs József* cz. őrmester, a VIII. sz. csendőrkerület állományából egy 16 főből álló betörő bünszövetkezet által az ország különböző helyein véghezvitt tizennégy rendbeli nagyobb szabású betöréses lopás felderítése és a tettesek kére kerítése körül kifejtett dicséretes működésükért.

Tamás László cz. őrmester, ispánmezői őrsparancsnok, az 1907. évi április hó 13-án Ispánmező községben előfordult tüzeset alkalmával a tűzoltás és vagyonmentés körül kifejtett dicséretes tevékenységeért;

a VI. sz. csendőrkerületi parancsnokság részéről:

Horváth József I. járásőrmester, a közbiztonsági szolgálat terén hosszabb időn át kifejtett kötelességű és eredményes működéseért, a honvédelmi miniszter ur f. évi június hó 18-án kelt 73263/16. számú rendelete folytán.

Vitnyédy István törzsrőmester szárnyszámvivő, irodai alkalmazásában hosszabb időn át tanusított lankadatlan szorgalmas, buzgó tevékenysége, jól használhatósága, teendőinek lelkiismeretes teljesítése és kifogástalan magaviseletéért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

az I. sz. csendőrkerület parancsnokság által:

Pál István I. csendőr cz. őrsvezető, *László Gergely* és *Biró József* csendőrök, az 1907. évi április hó 13-án Ispánmező községben előfordult tüzeset alkalmával a tűzoltás és vagyonmentés körül kifejtett dicséretes tevékenységükért;

Dullay Sándor őrmester, *Szalai József* cz. őrsvezető, *Loránt József* és *Bollik Ferencz* csendőrök, a Szamosnagyoroszló községben 1907. évi május hó 20-án előfordult tüzeset alkalmával a tűzoltás és vagyonmentés körül kifejtett dicséretes tevékenységükért;

a VI. sz. csendőrkerületi parancsnokság részéről:

Szakács József őrsvezető, csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén és irodai alkalmazásában tanusított szorgalmas, buzgó és eredményes tevékenységeért.

Előléptettek:

1907. július hó 16-ával:

az I. sz. csendőrkerület állományában:

Szabó Mihály, *Boros Miklós*, *Arros Sándor*, *Bogyó Antal*, *Magyarai András*, *Székhely László*, *Rebreán Péter*, *Szakács József* őrsvezetők, *címzetes őrmesterek*kké.

Áthelyeztetett:

1907. évi július hó 1-vel:

Székhely Sándor, a m. kir. belügyminiszterium számvevőséghely tartósan vezényelve volt III. sz. csendőrkerületbeli törzsrőmester, a II. számú csendőrkerület állományába.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

Albert János I. sz. csendőrkerületbeli cz. őrmester, 1907. évi július hó 11-én és *Demeter Imre*, volt II. sz. csendőrkerületbeli cz. őrmester, a II. osztályú katonai szolgálati jellel.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

1907. július hó 16. ával:

Kengyel József debreczeni, *Kocsis Imre* nyíregyházi, *Léhnér Imre*, *Rácz Sándor*, *Zsivos János*, *Varga János*, *Vén János*, *Szelesán Demeter*, *Majzik Sándor* nagyvárad, *Főző Sándor*, *Háló Imre*, *Dormány Sándor*, *Kiss István*, *Árgyeltán Demeter*, *R. Tóth Mihály* bélyesi, *Doszpod Mihály*, *Dancsó György*, *Mojszi József* és *Kovács Mihály* VIII. sz. csendőrkerületbeli csendőrök.

Lovaglási jutalomdíj.

Pesti Ferencz debreczeni szárnybeli őrmesternek, mivel a 18/745. számú szolgálati lovat hat éven túl megszakítás nélkül lovagolja, a hatodik év után illetékes egy darab,

Gérny József ugyanezen szárnybeli cz. őrsvezetőnek, mivel a 33/563. számú szolgálati lovat négy éven túl megszakítás nélkül lovagolja, a negyedik év után illetékes egy darab, továbbá

Mátyás Albert ugyanezen szárnybeli csendőrnek, mivel a 55/908. sz. szolgálati lovat négy éven túl megszakítás nélkül lovagolja, a negyedik év után illetékes egy darab, s végül

Misei Pál ugyanezen szárnybeli csendőrnek, mivel a 10/560. számú szolgálati lovat három éven túl megszakítás nélkül lovagolja, az első három évre illetékes három darab 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíj folyósítottatott.

Házasságra léptek:

Pusztai Lajos II. sz. csendőrkerületbeli őrsvezető, *Kontró Piroskával*, 1907. július 1-én M. Bánhegyesen.

PÁLYÁZATOK.

Egy hivataloszolgai állás a kunszentmártoni járásbírósnágnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 160 korona. Ruháilletmény 100 korona, vagy természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban.

Kérvények a szolnoki törvényszék elnökéhez 1907. évi augusztus hó 18-ig.

Egy irnoki állás a bozovici járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 300 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Gépirásban jártasság. Kérvények a karánsebesi törvényszék elnökéhez 1907. évi augusztus hó 11-ig.

Egy irnoki állás Vasvármegyénél. Kezdő fizetés 1400 korona. Lakpénz 420 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Hat havi próbaszolgálat. Vasvármegye főispánjához címzett kérvények Vasvármegye alispánjához 1907. évi augusztus hó 11-ig.

Egy hivatalozgái állás a brassói esetleg más járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 200 korona. Ruhailletmény 100 korona, vagy természetben ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Német és román nyelv. Kérvények a brassói törvényszék elnökéhez 1907. évi augusztus hó 7-ig.

Egy hivatalozgái állás a dunaföldvári járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 160 korona. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a szekszárdi törvényszék elnökéhez 1907. évi augusztus hó 18-ig.

Egy irnoki állás a kecskeméti törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 420 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Írógépezésben jártasság. Három havi próbaszolgálat. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a kecskeméti törvényszék elnökéhez 1907. évi augusztus hó 17-ig.

Egy hivatalozgái állás a mohácsi járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 100 korona. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a pécsi törvényszék elnökéhez 1907. évi augusztus hó 15-ig.

Debreczen szabad királyi város törvényhatóságánál az 1907. év második felében előreláthatólag

két gyaloghajdu,
két lovasrendőri,
tiz gyalogrendőri,
két mezőrendőri és
négy erdőéri állás fog megüresedni.

A gyaloghajdu állás 480 korona évi fizetéssel, 80 korona lakkbérrel; a lovasrendőri állás 900 korona évi fizetéssel, 80 korona lakkbérrel; a gyalogrendőri állás 600 korona évi fizetéssel, 80 K lakkbérrel; a mezőrendőri állás 600 korona évi fizetéssel és 80 korona lakkbérrel és az erdőéri állás 500 korona évi fizetéssel van egybekötve.

Azonkívül ezen állások viselői téli és nyári egyenruhával is ellátatnak.

A mezőrendőrök kötelesek egy lovat saját költségükön beszerezni és tartani.

Az erdővédek szintén kötelesek egy lovat tartani, de fizetésükön felül még természetben lakást is élveznek

és négy katasztrális hold földet is kapnak használatra, Kérvények Debreczen polgármesteréhez 1907. évi decz hó 31-ig.

Varasd város előjáróságánál előreláthatólag öt rendőri állás lesz betöltendő. Fizetés főrendőrnél 860 korona. I. osztályú rendőrnél 760 korona. II. osztályú rendőrnél 680 korona. 25 évi szolgálat alatt 36—288 koronáig emelkedő nyugdíjba számítandó pótlék. Próba-rendőrök 1 korona 60 fillér napidíjat kapnak. Természetbeni ruházat, fegyverzet, lakás és mellékletmenyek. Véglegesítés a felévi próbaszolgálat után teendő vizsga eredményétől függ. Három évi szolgálati kötelezettség. Erős testalkat, tekintélyes külső, ügyes magaviselet. Minimalis testmagasság 1'65 m. Horvát nyelv szóban és írásban. Számolás. Írásbeli jelentések fogalmazásában való jártasság Magyar és német nyelv tudása és nötlenség előnyt nyújt. Kérvények Varasd városához 1907. évi december hó 31-ig.

Négy hivatalozgái állás a magyar államvasutaknál, még pedig 3 az igazgatóságnál, 1 a szabadkai műhelyben. Fizetés 700 korona. Lakpénz 150—300 kor. Természetbeni ruházat Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a magyar államvasutak igazgatóságához 1907. évi augusztus hó 15-ig.

Egy hivatalozgái állás az egri járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 180 korona. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Számolás. Kérvények az egri kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi augusztus hó 14-ig.

Egy hivatalozgái állás a krasznai járásban. Fizetés 600 korona. Lakpénz 160 korona. Természetbeni ruházat Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények Szilágy vármegye alispánjához 1907. évi augusztus hó 10-ig.

Egy hivatalozgái állás a varannói adóhivatalnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 180 korona. Ruhailletmény 60 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Egy évi ideiglenes alkalmazás. Kérvények a Sátoraljaújhegyi pénzügyigazgatósághoz 1907. évi aug. hó 10-ig.

Egy irnoki állás a debreczeni ítélőtáblánál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 420 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kérvények a debreczeni ítélőtábla elnökéhez 1907. évi augusztus hó 2-ig.

Egy irnoki állás az okládi járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 300 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a székelyudvarhelyi törvényszék elnökéhez 1907. évi augusztus hó 3-ig.

Egy irnoki állás a székelyudvarhelyi törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz pótlékkal 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a székelyudvarhelyi törvényszék elnökéhez 1907. évi augusztus hó 3-ig.